

STOWARZYSZENIE KSIĘGOWYCH W POLSCE
RADA NAUKOWA

ZESZYTY TOM 87 (143)
TEORETYCZNE
RACHUNKOWOŚCI

WARSZAWA 2016

Spis treści / Table of contents

Wprowadzenie	
– Introduction	7
Katarzyna Bareja, Magdalena Giedroyć – <i>Motywy wyboru wartości godziwej do wyceny środków trwałych w świetle pozytywnej teorii rachunkowości</i>	
– Motives for property, plant and equipment revaluation according to positive accounting theory	9
Lena Grzesiak, Przemysław Kabalski – <i>Audyt wewnętrzny w świetle wybranych teorii</i>	
– A review of internal audit theories	19
Konrad Grabiński – <i>Wpływ kryzysu gospodarczego na aktywne kształtowanie wyniku finansowego w europejskich spółkach giełdowych</i>	
– Impact of economic crisis on earnings management in European listed companies	29
Artur Hołda – <i>Percepcja pojęcia „rachunkowość kreatywna” przez opinię publiczną i środowisko profesjonalnych księgowych w Polsce</i>	
– Perception of the concept of creative accounting by the Polish public and by accounting professionals	43
Stanisław Hońko – <i>Zobowiązania warunkowe czy ukryte? Przegląd ujawnień</i>	
– Contingent liabilities or hidden liabilities? A review of disclosures	55
Mirosława Kwiecień – <i>Sprawozdanie zintegrowane – innowacja paradygmatów rachunkowości</i>	
– Integrated reporting – innovation in accounting paradigms	67
Edyta Łazarowicz – <i>Dyskusja wokół celu sprawozdawczości finansowej opartej na Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej</i>	
– Discussion about the objective of financial reporting based on International Financial Reporting Standards	89
Marcin Michalak, Przemysław Czajor – <i>Ujawnianie informacji o wartości ekonomicznej operacyjnych aktywów trwałych w sprawozdawczości finansowej spółek publicznych</i>	
– Disclosure of economic value of operating fixed assets in financial statements of Polish public companies	105
Bartłomiej Nita – <i>Teoria interesariuszy a informacja sprawozdawcza na przykładzie pryzmatu dokonau</i>	
– Stakeholder theory and reporting information. The case of performance prism	117

Andrzej Piosik – <i>Związek między wdrożeniem MSRF nr 540 a redukowaniem praktyk wygładzania wyniku finansowego netto za pomocą odpisów z tytułu utraty wartości należności i zapasów przez podmioty sprawozdawcze w Polsce</i> – The links between implementing ISA 540 and mitigating the practice of smoothing reported net earnings using write-offs of accounts receivable and inventory by reporting entities in Poland	129
Irena Sobańska, Ewelina Zarzycka – <i>Etyka w zawodzie specjalisty rachunkowości zarządczej w podręcznikach i kształceniu w Polsce</i> – Ethics in the profession of management accountants in literature and education in Poland	143
Anna Szychta – <i>Geneza rachunkowości zarządczej według różnych podejść badawczych</i> – Origins of management accounting according to different research approaches	153
Gertruda Krystyna Świdarska, Paweł Warowny, Małgorzata Świdarska – <i>Obiekt kosztów w rachunkowości</i> – Cost object in accounting	171
Ewa Walińska – <i>Sprawozdanie z polityki rachunkowości jako odrębny składnik sprawozdania finansowego</i> – Statement of accounting policies as a separate component of financial statements	183
Joanna Wielgórska-Leszczyńska – <i>Wybrane problemy badania sprawozdań finansowych instytucji kredytowych</i> – Selected problems in auditing the financial statements of credit institutions	197
Informacja dla autorów	211
Instructions for authors	221

Motywy wyboru wartości godziwej do wyceny środków trwałych w świetle pozytywnej teorii rachunkowości

KATARZYNA BAREJA, MAGDALENA GIEDROYĆ

Streszczenie

Celem artykułu jest zidentyfikowanie przyczyn wyboru wartości godziwej do wyceny środków trwałych w świetle trzech podstawowych hipotez pozytywnej teorii rachunkowości, sformułowanych przez Watta i Zimmermana. Stwierdzono, że podstawowym motywem jest dążenie do poprawy wskaźnika długu do kapitału własnego. W artykule wykorzystano metodę wnioskowania indukcyjnego.

Abstract**Motives for property, plant and equipment revaluation according to positive accounting theory**

The paper identifies motives for property, plant and equipment (PPE) revaluations according to the three main hypotheses proposed by Watts and Zimmerman. Attempt to lower debt-equity ratio is the main motive for PPE revaluation. The method of inductive inference was applied.

Audyt wewnętrzny w świetle wybranych teorii***LENA GRZESIAK, PRZEMYSŁAW KABALSKI*****Streszczenie**

Artykuł został napisany na podstawie krytycznych studiów literatury (przede wszystkim zagranicznej) dotyczącej teoretycznych podstaw audytu wewnętrznego. Autorzy wybrali i omówili sześć teorii, które ich zdaniem najlepiej wyjaśniają istnienie lub istotę audytu wewnętrznego. Są to: teoria agencji, teoria kosztów transakcyjnych, teoria praw własności, teoria izomorfizmu instytucjonalnego oraz dwie teorie systemów. Wskazali, jakie pytania badawcze związane z audytem wewnętrznym można sformułować na podstawie każdej z tych teorii.

Abstract**A review of internal audit theories**

The article was written based on the critical review of the literature (mainly foreign) regarding the theoretical basis of internal audit. The authors have chosen and discussed six theories, which in their opinions best explain the core of internal audit. Those are: agency theory, cost transaction theory, property rights theory, institutional isomorphism theory, and two systems theories. The authors have pointed out which research problems may be formulated based on each of the mentioned theories.

Wpływ kryzysu gospodarczego na aktywne kształtowanie wyniku finansowego w europejskich spółkach giełdowych***KONRAD GRABIŃSKI*****Streszczenie**

Celem artykułu jest analiza wpływu kryzysu finansowego na praktykę aktywnego kształtowania wyniku finansowego w europejskich spółkach giełdowych. Dotychczasowe badania wpływu kryzysu finansowego na praktykę zarządzania zyskami nie dają jednoznacznych rezultatów. Z jednej strony wyniki części badań empirycznych wskazują, że kryzys finansowy ogranicza zjawisko kształtowania zysków bilansowych, podczas gdy wnioski z innych badań wskazują coś wręcz przeciwnego. Opracowanie przedstawia empiryczną analizę poziomu aktywnego kształtowania wyników finansowych spółek giełdowych w okresie obejmującym lata 2007–2014. Okres ten jest dzielony na dwa podokresy: pierwszy dotyczy kryzysu gospodarczego, drugi to okres ożywienia. Wyniki badań wskazują, że w czasach kryzysu gospodarczego zjawisko kształtowania zysków bilansowych jest ograniczane, chociaż poszczególne czynniki makroekonomiczne w różny sposób wpływają na zarządzanie zyskami.

Abstract

Impact of economic crisis on earnings management in European listed companies

The aim of the paper is to investigate the impact of global economic crisis 2007–2009 on earnings management in European listed companies. In the first section concepts of economic and financial crisis are explained from the perspective of economic theory. Then the concept of earnings management is presented. Hypothesis development constitutes the third part of the paper. The main hypothesis postulates that macroeconomic conditions of crisis restrain earnings management. The next section explains the methodology of empirical study. Using adapted Dechow model, earnings management is measured in more than 36 thousand firm-level observations from 27 European countries. Then using panel regression with fixed effects the magnitude of earnings management is investigated from the perspective of crisis and non-crisis period. The last section presents results of the study, which provide evidence that during the crisis period earnings management is curbed. Additionally, the analysis shows that macroeconomic conditions associated with economic crisis like GDP drop rates and increase of unemployment affect differently the magnitude of earnings management.

Percepcja pojęcia „rachunkowość kreatywna” przez opinię publiczną i środowisko profesjonalnych księgowych w Polsce

ARTUR HOŁDA

Streszczenie

Celem artykułu jest porównanie definicji rachunkowości kreatywnej wypracowanej przez autorów z zakresu rachunkowości z postrzeganiem tego pojęcia przez opinię publiczną oraz profesjonalnych księgowych. Przedstawiono definicje rachunkowości kreatywnej akcentujące zarówno jej negatywny, jak i pozytywny aspekt, podając również własne rozumienie tego pojęcia. Następnie dokonano analizy ilościowej doniesień medialnych celem ustalenia, jak pojęcie rachunkowości kreatywnej jest postrzegane w Polsce przez opinię publiczną; przedstawiono także wyniki badań ankietowych profesjonalnych księgowych, których celem było poznanie rozumienia rachunkowości kreatywnej przez praktyków księgowości.

Abstract

Perception of the concept of creative accounting by the Polish public and by accounting professionals

The paper aims to compare definitions of creative accounting developed by accounting theoreticians with its perception by the public and by accounting professionals. The author presents definitions of creative accounting emphasising both its negative and positive aspects, and provides his own understanding of the concept. This is followed by a quantitative analysis of media reports on the same carried out in order to determine how the concept of creative accounting is perceived by the Polish public, and further by the results of surveys of accounting professionals whose purpose was to learn the understanding of creative accounting among accounting practitioners.

Zobowiązania warunkowe czy ukryte? Przegląd ujawnień

STANISŁAW HOŃKO

Streszczenie

Celem artykułu jest analiza informacji o zobowiązaniach warunkowych w sprawozdaniach finansowych wybranych spółek giełdowych. Wiąże się ona z dyskusją o zasadzie istotności, w której postuluje się równorzędność części liczbowej i opisowej sprawozdań finansowych. Z przeprowadzonych badań dotyczących zobowiązań warunkowych wynika, że osiągnięcie tej równorzędności jest trudne, o ile w ogóle możliwe. Zobowiązania warunkowe nie są popularnym obszarem badań, a niniejszy artykuł może przyczynić się do uzupełnienia tej luki poznawczej.

Abstract

Contingent liabilities or hidden liabilities? A review of disclosures

This article aims to analyze information on contingent liabilities in the financial statements of selected listed companies. It forms part of the discussion on the principle of materiality, which recommends equivalence of the numerical part and notes to the financial statements. The study shows that the achievement of this equivalence is difficult, if at all possible. Contingent liabilities are not a popular research area. It is possible that this article may contribute to filling this gap.

Sprawozdanie zintegrowane – innowacja paradygmatów rachunkowości

MIROŚLAWA KWIECIEN

Streszczenie

Artykuł stanowi wprowadzenie w zagadnienia i wyniki nowego interdyscyplinarnego nurtu badawczego, jakim jest sprawozdawczość zintegrowana. Charakterystyczna dla współczesnej gospodarki globalnej „naruszona równowaga” zmusza do poszukiwania rozwiązań ukierunkowanych na symbiozę postępu ekonomicznego, społecznego i ekologicznego, co stanowi podstawę zasadniczych zmian modeli mentalnych, które kształtują sposób, w jaki działa organizacja gospodarcza. Na podstawie badań zarówno literatury przedmiotu, jak i z zakresu nauk o zarządzaniu (między innymi dotyczącej innowacji i wiedzy) oraz badań zmian w regulacjach prawnych rachunkowości, można zaryzykować stwierdzenie, że zmiana paradygmatów rachunkowości to innowacja paradygmatów, których źródłem są przepisy prawa. Legislacja pobudza koncepcyjność, między innymi w zakresie zarządzania informacją, standaryzacji rachunkowości itp.

Teoria innowacji jest zazwyczaj odnoszona do zmian technologicznych, rynkowych i organizacyjnych. Można zatem zadać pytanie, czy teoria ta może być „odnoszona” do rozwiązań z zakresu rachunkowości. Tak powstał pomysł na badanie, czy implementowanie regulacji prawnych, takich jak Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), standardy Global Reporting Initiative (GRI) itp., jest przejawem teorii innowacji w rozwoju systemów rachunkowości, zwłaszcza w sprawozdawczości.

Abstract

Integrated reporting – innovation in accounting paradigms

The article is an introduction to the issues and results of a new trend in interdisciplinary research, which is integrated reporting. „Violated balance”, characteristic of contemporary global economy, forces us to seek solutions oriented to symbiosis between economic, social and environmental progress, which is the basis for fundamental changes in mental models that determine the way the economic organization operates. On the basis of literature studies, as well as management (of innovation, knowledge, etc.) science studies and research on changes in legal regulations of accounting, one can venture to say that the change in accounting paradigms is an innovation which stems from legal requirements. Legislation stimulates conceptuality, including information management, standardization of accounting, etc.

Innovation theory refers to technological, organizational and market changes, so a question arises whether this theory can be applied to accounting practices as well? In this way an idea emerged for investigating the question if the implementation of legal regulations such as International Financial Reporting Standards (IFRS) or the standards of the Global Reporting Initiative (GRI) is a manifestation of the innovation theory in the development of accounting systems, especially in reporting.

Dyskusja wokół celu sprawozdawczości finansowej opartej na Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej

EDYTA ŁAZAROWICZ

Streszczenie

Celem artykułu jest analiza i ocena propozycji zmian odnośnie do celu sprawozdawczości finansowej opartej na Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przedstawionych w komentarzach do projektu *Założeń koncepcyjnych sprawozdawczości finansowej* (2015). Większość respondentów uważa, że w celu sprawozdawczości finansowej należy zwiększyć znaczenie dostarczania informacji o wypełnieniu funkcji powierniczej przez kierownictwo (*stewardship*). Ponadto proponują oni przedstawienie definicji *stewardship* w *Założeniach koncepcyjnych* oraz wskazanie konsekwencji zmiany celu sprawozdawczości finansowej dla przyszłego tworzenia standardów i dla sporządzania sprawozdań finansowych. Z analizy komentarzy i przeglądu literatury wynika, że cel sprawozdawczości finansowej powinien być zmieniony. Sprawą dyskusyjną pozostaje jednak, czy *stewardship* powinien być odrębnym celem. Niestety, jest za mało badań dotyczących relacji pomiędzy *stewardship* i użytecznością decyzyjną. Ich wyniki mogłyby wskazać twórcom standardów rachunkowości potencjalne kompromisy i konflikty między nimi.

Abstract

Discussion about the objective of financial reporting based on International Financial Reporting Standards

The article analyses and assesses proposals for changes concerning the objective of financial reporting based on International Financial Reporting Standards (IFRS), presented in comments on the exposure draft of the *Conceptual Framework for Financial Reporting* (2015). The majority of respondents think that the objective of financial reporting should give more prominence to the importance of providing information about management's stewardship. Moreover, some respondents suggest introducing the definition of stewardship into the *Conceptual Framework* and presenting implications of shifts in the objective of financial reporting for the future standard setting and for preparing financial statements. Based on the analysis of comment letters and the review of accounting literature, the conclusion is that the objective of financial

reporting should be changed. It is, however, disputable, if stewardship should be a separate object. There is too little research on the relation between the stewardship and decision-usefulness objectives. The findings of this research could show accounting standard-setters the potential trade-offs and conflicts between these objectives.

Ujawnianie informacji o wartości ekonomicznej operacyjnych aktywów trwałych w sprawozdawczości finansowej spółek publicznych

MARCIN MICHALAK, PRZEMYSŁAW CZAJOR

Streszczenie

Celem artykułu jest analiza stosowanych w jednostkach sprawozdawczych zasad identyfikacji, pomiaru i ujmowania utraty wartości operacyjnych aktywów trwałych, w tym definiowania i pomiaru ich wartości ekonomicznej oraz jej determinant, a także jakości odnośnych informacji ujawnianych w sprawozdaniach finansowych spółek publicznych za rok 2014. Aby zrealizować ten cel, autorzy przeprowadzili analizę ujawnień dokonywanych w jednostkowych sprawozdaniach finansowych przez spółki publiczne notowane na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW), wchodzące w skład indeksu WIG 20 i sWIG 80. Przedmiotem badania były ujawnienia dotyczące determinant oszacowania wartości ekonomicznej operacyjnych aktywów trwałych na potrzeby przeprowadzenia testu na utratę ich wartości zgodnie z postanowieniami MSR nr 36.

Abstract

Disclosure of economic value of operating fixed assets in financial statements of Polish public companies

The objective of the paper is analysis of the methods of identifying, measuring and recognizing the operating fixed assets impairment, alongside with defining and measurement of operating fixed assets economic value and its determinants as well as the quality of this information disclosed in financial statements as of 2014. The research was conducted on the basis of annual financial statements of companies listed on Warsaw Stock Exchange that are included in stock indices WIG 20 and sWIG 80. The research was focused on disclosures of determinants used by companies to estimate the economic value of operating fixed assets for the purposes of impairment test performed according to IAS 36.

Teoria interesariuszy a informacja sprawozdawcza na przykładzie pryzmatu dokonań

BARTŁOMIEJ NITA

Streszczenie

Celem artykułu jest objaśnienie teorii interesariuszy w kontekście pomiaru dokonań przedsiębiorstwa w nurcie sprawozdawczości zintegrowanej. Podstawowe metody badawcze zastosowane w artykule obejmują metody wnioskowania logicznego, krytycznej analizy literatury oraz metodę obserwacji. Zasadnicze wyniki prowadzonych rozważań sprowadzają się do stwierdzenia, że teoria interesariuszy na gruncie rachunkowości znajduje odzwierciedlenie w nurcie tzw. sprawozdawczości zintegrowanej, a spośród wielu metod pomiaru dokonań, takich jak *balanced scorecard* i innych, jedynie koncepcję *performance prism* można

uznać za metodę, która w pełni uwzględnia oczekiwania szerokiego kręgu interesariuszy. Na tle przeprowadzonej analizy można wnioskować, że rozwój rachunkowości uwzględnia cele organizacji w kontekście tzw. społecznej odpowiedzialności biznesu oraz raportowanie dokonane zorientowane na komunikowanie się organizacji z otoczeniem i różnymi grupami interesariuszy.

Abstract

Stakeholder theory and reporting information The case of performance prism

The aim of the paper is to explain the stakeholder theory in the context of performance measurement in integrated reporting. Main research methods used in the article include logical reasoning, critical analysis of academic literature, and observation. The principal result of the discussion is included in the statement that the stakeholder theory in the field of accounting is reflected in the so-called integrated reporting. Moreover, among the large variety of performance measurement methods, such as balanced scorecard and others, the concept of performance prism can be considered as the only method that fully takes into account the wide range of stakeholders. The analysis performed leads to the conclusion that development in accounting research takes into account the objectives of an organization in the context of the so-called corporate social responsibility as well as performance reporting oriented towards the communication of the company with its environment and the various stakeholder groups.

Związek między wdrożeniem MSRF nr 540 a redukowaniem praktyk wygładzania wyniku finansowego netto za pomocą odpisów z tytułu utraty wartości należności i zapasów przez podmioty sprawozdawcze w Polsce

ANDRZEJ PIOSIK

Streszczenie

Celem publikacji jest odpowiedź na pytanie badawcze dotyczące związku między wejściem w życie Międzynarodowego Standardu Rewizji Finansowej (MSRF) nr 540 a mitygowaniem praktyk wygładzania wyniku finansowego netto za pomocą odpisów z tytułu utraty wartości należności i zapasów przez podmioty sprawozdawcze w Polsce. Pytanie powstało w wyniku przeprowadzonych przez autora wcześniejszych badań, w których wykazano, że podmioty sprawozdawcze w latach 2000–2010 stosowały odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości należności i zapasów w celu mitygowania wahań wyniku finansowego netto, a wygładzanie to było efektywne. W niniejszym artykule wykazano, że w okresie przed wdrożeniem MSRF nr 540 podmioty sprawozdawcze w sposób efektywny ograniczały wahania wyniku finansowego netto za pomocą odpisów, natomiast po wejściu w życie tego standardu rewizji finansowej w okresie 2009–2014 nie stwierdzono związku między wartościami odpisów z tytułu utraty wartości należności i zapasów a redukowaniem zmienności wyniku finansowego netto. Badanie zostało przeprowadzone za pomocą testu równości median odchyleń przeciętnych wyniku finansowego bez uwzględnienia odpisów oraz z uwzględnieniem tych odpisów, za pomocą testu rangowanych znaków Wilcoxon. Odrzucono hipotezę o równości median odchyleń przeciętnych przed wejściem w życie MSRF nr 540, natomiast na podstawie danych z okresu po wdrożeniu standardu nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy równości median odchyleń przeciętnych. Świadczy to o pozytywnym wpływie MSRF nr 540 na redukovanie procesów rachunkowego kształtowania wyniku finansowego (*accounting earnings management*). Wskazana ogólna prawidłowość nie dotyczy banków, w przypadku których nie stwierdzono, aby odpisy wartości należności kredytowych redukowały zmienność wyniku finansowego netto, zarówno w okresie przed wdrożeniem MSRF nr 540, jak i po jego wdrożeniu.

Abstract

The links between implementing ISA 540 and mitigating the practice of smoothing reported net earnings using write-offs of accounts receivable and inventory by reporting entities in Poland

The paper addresses the question of the links between implementing ISA 540 and mitigating the practice of smoothing reported net earnings using write-offs of accounts receivable and inventory by reporting entities in Poland. The research question stems from the previous analysis carried out by the author in which evidence was provided that reporting entities in Poland in the period 2000–2010 effectively used write-offs of accounts receivable and inventory in order to mitigate fluctuations of reported net earnings. This paper provides evidence that before implementing ISA 540 reporting entities used write-offs of receivables and inventory for income smoothing in effective manner, however in the period after implementing the standard (2009–2014) no link was observed between the write-offs and reduced fluctuations of reported net earnings. The research has been carried out using Wilcoxon signed-rank test used to check equality of medians of mean deviations of net earnings before write-offs of receivables and inventory and mean deviations of net earnings after write-offs. For the period before implementing ISA 540 there are grounds to reject the hypothesis of equality of medians of mean deviations of net earnings, however in the post-adoption period there is no justification to reject the hypothesis of equality of medians. The research provides evidence of positive impact of ISA 540 mitigating the processes of accounting earnings management. The indicated regularity does not apply to banks, because within this group of companies we have not observed the use of write-offs of loan receivables in order to reduce the variability of net earnings before implementing ISA 540 and in the period following the implementation of the standard.

Etyka w zawodzie specjalisty rachunkowości zarządczej w podręcznikach i kształceniu w Polsce

IRENA SOBAŃSKA, EWELINA ZARZYCKA

Streszczenie

Celem artykułu jest poznanie, jak środowisko naukowe rachunkowości wspiera zawód specjalisty rachunkowości zarządczej w uświadamianiu wysokich wymagań etycznych oczekiwanych od tego zawodu. W artykule zostały przedstawione zagadnienia dotyczące etyki w zawodzie specjalisty rachunkowości zarządczej w świetle badań i standardów międzynarodowych oraz wyniki i wnioski z badań treści polskich podręczników akademickich i programów kształcenia. Przeprowadzone badania pozwoliły pozytywnie zweryfikować postawioną hipotezę, mówiącą, że w procesie kształcenia akademickiego zagadnienia etyki zawodu specjalisty rachunkowości zarządczej nie są w ogóle lub w minimalnym zakresie objaśniane. Stanowi to wskazówkę do udoskonalenia programów kształcenia w badanym zakresie na uczelniach wyższych w Polsce.

Abstract

Ethics in the profession of management accountants in literature and education in Poland

The purpose of this article is to verify how the scientific community supports the management accountants in emphasizing high ethical requirements expected of the profession. The article presents issues relating to ethics in the profession of management accountants in the light of research and international standards as well as the results of and conclusions from the study of Polish academic textbooks and educational pro-

grams. The study allowed for positive verification of the hypothesis stating that ethical aspects of the management accounting profession are only scantily covered in academic education in Poland. In addition, the results provide guidance to improve educational programs in Polish universities.

Geneza rachunkowości zarządczej według różnych podejść badawczych

ANNA SZYCHTA

Streszczenie

Celem artykułu jest wyszczególnienie przyczyn, miejsc i okresu zapoczątkowania zastosowania rachunkowości zarządczej, zgodnie z poglądami zagranicznych zwolenników czterech głównych podejść do badania genezy i rozwoju rachunkowości zarządczej. W artykule zwrócono uwagę na różne możliwości interpretacji przez historyków przeszłych zdarzeń i procesów w praktyce rachunkowości zarządczej w zależności od rodzaju źródeł uwzględnianych w badaniach oraz podstawy koncepcyjnej rozważań i interpretacji przeszłości. Jako metodę badawczą zastosowano przegląd i analizę treści oraz syntezę rozważań i opinii autorów wybranych pozycji z obszernej anglojęzycznej literatury przedmiotowej. Artykuł stanowi przyczynek do dyskusji o potrzebie rozszerzenia w Polsce badań w zakresie historii rachunkowości, w tym zorientowanej na zarządzanie.

Abstract

Origins of management accounting according to different research approaches

The aim of the article is to specify the causes, places and periods of origin of the application of management accounting in accordance with the views of the foreign supporters of the four main approaches to research on the development of management accounting. The article highlights the various possibilities of interpretation by historians of past events and processes in the practice of management accounting depending on the types of sources included in research and conceptual basis for discussion and interpretation of the past. The author uses the review, analysis and synthesis of thoughts and opinions of the authors of selected publications from the extensive English-language literature of the subject. This article constitutes an input to the discussion about the need to extend the research in Poland in the area of accounting history, including management accounting history.

Obiekt kosztów w rachunkowości

*GERTRUDA KRYSZYNA ŚWIDERSKA, PAWEŁ WAROWNY,
MAŁGORZATA ŚWIDERSKA ****

Streszczenie

W polskiej literaturze z zakresu rachunkowości funkcjonuje wiele bliskoznacznych pojęć, takich jak przedmiot kalkulacji, jednostka kalkulacyjna, nośnik kosztów. Ich definicje są często bardzo zbliżone, a ich wykorzystanie w określonych warunkach niejasne. Celem artykułu jest odpowiedź na pytanie, czy pojęcie

*** Dr Małgorzata Świdarska, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, Instytut Finansów Korporacji i Inwestycji, mswider@sgh.waw.pl

„obiekt kosztów”, czyli „coś, czego kosztami są zainteresowani użytkownicy informacji pochodzących z rachunkowości”, może zastąpić stosowane dotychczas terminy. Przeprowadzona analiza dotyczy literatury w języku polskim, w której różne szkoły rachunkowości wykształciły własne pojęcia. Jest to związane z określona tradycją tych szkół w Polsce i ewolucją stosowanych pojęć. Analizie poddana została hipoteza, że dla wielu bliskoznacznych pojęć stosowanych w publikacjach z zakresu rachunkowości można zaproponować rozwiązanie uniwersalne, uwzględniające postęp techniczny i zmieniające się potrzeby użytkowników. Wykorzystane metody badawcze obejmują systematyczny przegląd literatury krajowej od roku 1966 do 2016 oraz analizę pojęć.

Abstract
Cost object in accounting

In Polish literature in the field of accounting there are many synonymous terms such as the object of cost calculation, cost unit, or cost driver. Their definitions are often very similar, and their use in certain circumstances unclear. This article aims to answer the question whether the term *costs object* meaning „something whose cost is of interest to accounting information users”, can replace previously used terms. The analysis applies to literature in Polish, in which different schools have developed their own terms, which is connected with the tradition of schools of accounting in Poland and the evolution of the concepts. The analysis aims to verify the hypothesis that for many synonymous terms used in publications in the field of accounting a universal solution can be proposed, taking into account the technological progress and changing user needs. The research methods used include a systematic review of literature in Polish from the period 1966 to 2016 and an analysis of the terms.

Sprawozdanie z polityki rachunkowości jako odrębny składnik sprawozdania finansowego

EWA WALIŃSKA

Streszczenie

Niniejszy artykuł poświęcono rozważaniom na temat polityki rachunkowości z perspektywy użytkownika sprawozdania finansowego. Jego celem jest prezentacja nowej formuły ujawnień informacji dotyczącej polityki rachunkowości, która zdaniem autorki podnosiłaby rangę i znaczenie tego elementu systemu rachunkowości. W artykule przedstawiono istotę i miejsce polityki rachunkowości w sprawozdaniu finansowym w świetle obowiązującego prawa bilansowego i praktyki największych spółek publicznych notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Podsumowaniem rozważań jest propozycja ujawniania polityki rachunkowości jako odrębnego składnika sprawozdania finansowego – sprawozdania z polityki rachunkowości.

Abstract
Statement of accounting policies as a separate component of financial statements

This article is devoted to reflection on accounting policy from the perspective of the user of the financial statements. Its objective is to present a new formula of disclosures concerning accounting policies, which, according to the author, raises the importance and significance of this element of the accounting system. The article presents the essence of accounting policy and its place in the financial statements in the light of applicable accounting law and relevant practices of the largest public companies listed on the Stock Exchange in Warsaw. The discussion leads to a proposal for the disclosure of accounting policies as a separate component of the financial statements – statement of accounting policies.

Wybrane problemy badania sprawozdań finansowych instytucji kredytowych

JOANNA WIELGÓRSKA-LESZCZYŃSKA

Streszczenie

W artykule przedstawiono zagadnienia zasługujące na szczególną uwagę w procesie badania sprawozdania finansowego instytucji kredytowej. Niewątpliwie są nimi instrumenty finansowe, a wśród nich ekspozycje kredytowe. W ich przypadku wymagane jest sprawdzenie prawidłowości wyceny. Poprzedza ją weryfikacja zakwalifikowania ekspozycji kredytowych do właściwych kategorii, a w ślad za tym dokonania odpisów z tytułu utraty wartości oraz uwzględnienia przy ich ustalaniu ustanowionych zabezpieczeń. Tym samym proces badania jest złożony i wymagający oceny przez biegłego rewidenta czynników egzogenicznych i endogenicznych mających wpływ na działalność instytucji kredytowych.

Abstract

Selected problems in auditing the financial statements of credit institutions

The article presents issues deserving special attention in the area of auditing the financial statements of credit institution. Without a doubt, these are the financial instruments, including credit exposures. To properly audit these instruments it is required to verify the accuracy of the valuation. Such verification in the case of credit exposures is preceded by appropriate category qualification followed by impairment write-off determined considering the established security. Thus, the audit process is complex and requires assessment by the auditor of exogenous and endogenous factors affecting the operation of credit institutions.